

ע"פ 1287/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 1287/14

לפני:

כבוד השופט ס' ג'ובראן

כבוד השופט צ' זילברטל

כבוד השופט א' שהם

המעורער:

פלוני

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על גזר דין של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 20.1.2014 בתפ"ח 14143-08-צ' שניתן על ידי
כבוד השופטים: צ' סגל - שופט בכיר, מ' דרוין - סג"נ
וב' צ' גrynberg

תאריך הישיבה:

י"ג באב התשע"ה
(29.7.2015)

בשם המערער:

עו"ד אלון אייזנברג

בשם המשיבה:

עו"ד ארץ בן-אריה

בשם שירות המבחן למבוגרים:

גב' ברכה ויס

פסק דין

השופט ס' ג'ובראן:

עמוד 1

1. לפניו ערעור על גזר דין של בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט הבכיר צ' סgal, סגן הנשיאה מ' דרורי והשופט ב' צ' גרינברגר) בתפ"ח 14143-08-12 מיום 20.1.2014, במסגרתו הושת על המערער עונש של תשע שנות מאסר בפועל; 18 חודשים מאסר על תנאי שלא עברו תוך 3 שנים מיום שחררו עבירהimin מסוג פשע; ארבעה חדשים מאסר על תנאי שלא עברו תוך 3 שנים מיום שחררו כל עבירות אiomim; ופייצוי למתלוננת בסכום של 40,000 ש"ח.

כתב האישום

2. המערער הורשע על יסוד הוודאות בעובדות כתוב האישום המתוקן, בעבירות של מעשה סדום, לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק), בנסיבות סעיף 345(ב)(1) לחוק, בצוירוף סעיף 345(א)(1) לחוק, ובנסיבות סעיף 345(ב)(4) לחוק; מעשה מגונה, לפי סעיף 348(ב) לחוק, בנסיבות סעיף 345(ב)(1) לחוק ובצוירוף סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין; ואiomים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

3. על פי עובדות כתוב האישום המתוקן, במחצית הראשונה של שנת 2012, נרכמו יחסיות חברות בין המערער, תושב ירושלים באוותה עת, והמתלוננת, תושבת צפת. ביום 16.4.2012 המערער והמתלוננת שהו אז בגילאים 21-15 בהתאמה, נפגשו בדירהו של המערער בירושלים. בסמוך לשעה 2:00 בלילה, לאחר שהוא ייחד מספר שעות בדירה, נטל המערער אולר ודרש מהמתלוננת להתפשט. המתלוננת סירבה והתרחקה מהמערער. או אז תפס המערער בצווארה, קירב את האולר לחולצתה ו אמר לה כי יקרע את חולצתה ואת כל בגדייה. בלית ברירה פשטה המתלוננת את חולצתה. בשלב זה פשט המערער את בגדיו ונותר עם תחתונים לגופו. לאחר מכן הוא נטל סכין מטבח גדולה וkirב אותה לרגלה של המתלוננת אשר נאלצה להסכים לפשט את מכנסיה.

4. במהלך ההתרחשויות המתוארות לעיל, ביקש המתלוננת מהמערער שיחד ממעשו ואף איימה כי תצעק לעזרה. בתגובה הוא הכאב לה ואמר לה: "אם תעז לצעוק, את תצטער". כמו כן, צילם המערער את המתלוננת באמצעות מכשיר הטלפון שלו כשהיא לבושה בגופיה בלבד. לאחר מכן, הרים המערער את המתלוננת ונשא אותה לחדרו, תוך שהוא סגור את דלת החדר מאחוריו ומצמיד לה מזוודה גדולה וכבדה. המערער פשט את תחתוניו, השליך את המתלוננת בכוח על מיטתו ודרש ממנו לבצע בו מין אוראלי. כאשר המתלוננת סירבה לדרישתו הוא התישב על גופה תוך שהוא תופס בכוח את שדי ידה מעל לראשה. בתגובה זו הכנסיס המערער בכוח את איבר מינו לפיה של המתלוננת עד אשר בא על סיפוקו בתוך פיה. המתלוננת ירקה את זרע המערער והולכה לצחצח את שיניה במקלחת ושם אחז אותה המערער בתנועת חניתה.

5. לאחר מכן, ישבה המתלוננת על ספה בסalon וסירבה לדבר עם המערער שביקש ממנה סליחה, אמר לה שהוא אוהב אותה והראה לה סרטונים במחשב כדי לפיסחה. עבורי שעתיים, התנפל המערער על המתלוננת בשנית והחדיר בכוח את איבר מינו לתוך פיה. המתלוננת ניסתה להרחק את פניה והתחננה בפניו שיפסיק את מעשו. בתגובה איים עליה המערער כי אם לא תבצע בו מין אוראלי הוא "יעלים אותה", והמשיך במעשו עד שבא על סיפוקו בפעם השנייה. בסמוך לשעה 06:30 הרים המערער את המתלוננת בכוח לחדרו, אחז בכוח בידיה ודרש ממנה לבצע בו מין אוראלי. המתלוננת אמרה לו כי לא יעד לעשות זאת שוב וניסתה לחמוק ממנו. בתגובה תפס המערער את פניה של המתלוננת בכוח רב, החדר את איבר מינו לפיה ולא חdal עד שבא על סיפוקו. לאחר מכן המתלוננת ביקשה לעזוב את הדירה אך המערער סירב ואמר לה שהוא הולך לישון ושתמתהן עד שיתעורר. המתלוננת

פחדה להמרות את פיו של המערער והמתינה בסלון דירתו. לאחר שהמעערער התעוור נסעו השניים לתחנה המרכזית בירושלים ושם נפרדוו דרכיהם. מעשים אלו של המערער גרמו למתלוננת כאבים פיזיים ופגיעה نفسית קשה ביותר.

6. בעקבות המעשים שביצעה בה, המתלוננת ניתהה את קשייה עם המערער. הוא מצדיו, המשיך להתקשר אליה ולאיים עליה כי אם ת תלונן למשטרה "תצטער עלך כל החיים". כמו כן, הוא ביקש שלא ת תלונן עליו כדי ש"לא תחרוס לו את החיים".

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

7. ביום 20.5.2013 הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער בעבירות שיוচסו לו, על יסוד הודהתו בעבודות כתוב האישום המתוקן, וביום 20.1.2014 גזר עליו את העונש האמור בפסקה 1 לעיל. בית המשפט המחוזי דין ראשית בשאלת המקדמית – האם העבירות שביצעה המערער מהוות אי רוע אחד או שמא מספר אי רועים, בהתאם להגדתו של סעיף 40ג לחוק העונשין. בית המשפט הכריע כי מדובר באירוע אחד המחייב ענישה אחת. לאחר מכן, עמד בית המשפט המחוזי על הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה: הפגיעה בחירותה, בוגפה, בביטחוןה, בנפשה ובכבודה של המתלוננת; פגיעה וניצול של החלש בחברה; פגעה במעמדן של נשים כ"אדם" ולא כ"חפץ" המשמש מקור לשיטוק צרכים ודוחפים; ופגיעה בערך של תחושת הביטחון והיכולת לתת אמון לבני אדם. בית המשפט המחוזי קבע, כי מידת הפגיעה בערכים החברתיים היא קשה ביותר.

8. במסגרת קביעת מתחם העונש עמד בית המשפט המחוזי על הנسبות הקשורות ביצוע העבירה. לחומרה שקל בית המשפט המחוזי מספר נסיבות, וביניהן: הנזק החמור שנגרם למתלוננת; העובדה כי המערער הכיר את המתלוננת וידע כי מדובר בקטינה בעלת סיוף חיים מורכב וטרגי; העובדה כי המערער ניצל את חברתו עם המתלוננת ואת האמון שרחשה לו; השימוש שעשה המערער בכוחו הפיזי כדי להכין את המתלוננת; והשימוש שעשה בסיכון כדי להפחיד ולאיים על המתלוננת. לקולה שקל בית המשפט המחוזי את טענת המערער כי נפל בצעירותו קרובן לפגיעה מיניות. עם זאת, קבע בית המשפט המחוזי כי נסיבה זו אינה מצדיקה הקלה משמעותית שכן לא הוכח שהמעערער אכן סבל בעבר מהתעללות מינית, וממילא אין קשר ישיר בין עברו לבין מעשיו. בנוסף, עמד בית המשפט המחוזי על מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות מן הסוג שביצעה המערער, וקבע כי מתחם העונש ההולם נועד בפועל בין חמיש לשתיים עשרה שנים מסר בפועל.

9. על מנת לקבוע את העונש המתאים למעערר, בית המשפט המחוזי לocket בחשבון מספר נסיבות ל考לה, וביניהן: גילו הצער של המערער ומידת הפגיעה של העונש בו; הודהתו של המערער בעבירות המייחסות לו והעובדה שנintel אחריות חלקית על מעשיו; שירותו הצבאי המלא; הקשיים המשפחתיים שחווה; המעשים המינניים שנרכפו עליו, לכארוה; והעובדה שהוא נעדר כל עבר פלילי. עם זאת, בית המשפט המחוזי ציין את העובדה, כי המערער לא לocket אחריות באופן מלא על מעשיו, והוא רק לאחר שהמתלוננת נאלצה להגיע לבית המשפט ולהעיד. בנוסף, בית המשפט מצא כי יש מקום להחמיר בעונשו של המערער משיקולים של הרתעה אישית, נוכח נתילת האחריות החלקית מצדיו, והעובדה כי לא הביע נוכנות להשתלב בתוכנית שיקומית כלשהי. כמו כן נקבע, כי מקרה זה מצדיק ענישה מחמירה גם לשם הרתעת הרבים. בית המשפט המחוזי לא מצא מקום לחזור ל考לה ממתחם העונש ההולם שקבע בשל שיקולי שיקום, שכן לא נמצא כי מתקיים בעניינו של המערער שיקום ממשי או התאמת עתידית לאפיק שיקומי. נוכח כל האמור, בית המשפט המחוזי גזר את עונשו של המערער, כאמור בפסקה 1 לעיל. מכאן הערעור שלנו פנינו.

הערעוץ

10. המערער טען בערעו כי בית המשפט המחויז שגה בגיןת דין והטיל עליו עונש החורג מעבר לעונש הראו לאור נסיבות העניין ולאור כל העבודות והשיקולים הרלבנטיים. המערער סבור, כי היה מקום לזקוף לזכותו במידה ניכרת יותר את נסיבותיו האישיות וביניהן, גילו הצעיר; היותו נעדך עבר פלילי; העבודה כי משפחת מוצאו היא משפחה קשת ים וברוכת ילדים; רמת האינטלקטואלית שלו אשר נתען לגביה שהוא גבוליית-נמוכה; והኒצול המיני שחווה בשנות צעירותו. כמו כן, המערער גורס, כי יש להפחית בעונשו נוכח העבודה שהמעשים שביצע במתלוננת היו "העתקה" של הפגיעה המינית שחווה בעצמו בשנות צעירותו. בנוסף המערער טען, כי מאז מסרו הוא עבר תהליך של שינוי ולקיחת אחריות ועשה מאמצים להשתלב בטיפול ייעודי לעבריini מין. לבסוף, המערער סבור כי יש להפחית גם את גובה הפיizio שנגזר עליו לשלם למATALONNT, נוכח מצבו הכלכלי החמור והיעדר יכולתו לשולם.

11. מנגד, טענת המשיבה כי יש לדחות את הערעוץ. לשיטתה, העונש שנגזר על המערער ראוי ומתחשב די בנסיבות לקולה. המשיבה סבורה כי העונש שגזר בית המשפט המחויז על המערער, הן לעניין המאסר והן לעניין הפיizio במתלוננת, توأم את מדיניות הענישה הנוהга במקרים קודמים ואינו מצדיק התערבות של ערכאת הערעוץ. המשיבה עמדה על כך שהודאותו של המערער נעשתה בשלב מתקדם בהליך ולאחר עדות המתלוננת, כך שלא נחסך זמן שיפוטי ניכר ולא הופחת סבליה של המתלוננת. בנוסף טענת המשיבה, כי מעשי של המערער אינם מהווים "שעתוק" של הኒצול המיני שחווה,لقאה, בנסיבות שכנע בעיריות שביצע נוסף אלמנט של שימוש בכוח ובנשך קר, אשר לא התקיים בהיותו קורבן לניצול מיני. כמו כן, המשיבה מצינית כי רמת מסוכנותו של המערער, כפי שעולה מעריכת המסוכנות, היא ביןונית-גבואה, ומדגישה ששיקול זה מאפשר אף לחורג לחומרה ממתחם העונש שכןבע.

הערכת מסוכנות ותסקירות משלים

12. ביום 6.5.2015 הוגשה הערכת מסוכנות עדכנית של המערער, לפיה רמת מסוכנותו גבוהה מזו שדווחה בערכת המסוכנות הראשונה אשר הוגשה כשנה וחצי קודם לכן. הערכת המסוכנות העדכנית מצינית כי למערער צרכים טיפולים מגוונים וכי הוא אינו בשל עדין לטיפול ייעודי לעבריini מין. עוד עולה ממנה, כי המערער עודנו מודה בעיריות שביצע באופן חלקי ושתחי בלבד, ומשתדל להציג תמונה של קיום יחס מיוחד החופשי של המתלוננת. כמו כן, הערכת המסוכנות מעריצה כי המערער לא הפיק תועלת מעצם הרשותו או מהניסיונות להתערבות טיפולית שעבר עד כה. מتسקירות שירות המבחן המשלים בעניינו של המערער, שהוגש ביום 27.7.2015, עולה כי המערער השתלב בתחילת מסרו בטיפול ממוקד בטרואה שנסחר חצי שנה, ולאחרונה השתלב בקבוצה טיפולית פסикו-חינוכית לעבריini מין.

דין והכרעה

13. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכתה הדינית אלא במקרים אחרים, גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין (ראו: ע"פ 08/2009 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 11/5931 עבדוליב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 13/3931 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). לאחר עיון בגורם דין של בית המשפט המחויז ובבנימוק הערעור ולאחר שמיית הצדדים לפניו, אנו סבורים, כי המקירה הנוכחי אינו נמנה על אותם מקרים המצדיקים התערבות, כפי שיבוher להלן.

14. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתן של עבירות בגין ועל הצורך להחמיר בעונשם של מבצעי עבירות אלה:

"הניצול המוני של הזולת בדרך של כפיה, או תוך אי התחשבות בהעדך הסכמה הוא אחת התופעות הקשות והפוגעניות ביותר בבביטחונו הגוף והנפשו של הפרט, ובשלומם הציבור בכלל. הפגיעה המונית העברינית פולשת לגוף ולנפשו של הקרבן, והורסת בו חלקה טוביה. היא מבזה את עצמו, ופגעת באנטימיות ובאותונומיה המקודשת של גופו. היא משקפת את השתלטות חזק והברוטאלי על החלש וחסר האונים. היא מצריכה התערבות ממשית של מערכות החוק והמשפט כדי להגן על קרבנות עבריניות המין בפועל ובפוטנציה" (ע"פ 07/9994 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (11.8.2008); ע"פ 13/3203 מדינת ישראל נ' פלוני (20.11.2013)).

דברים אלו נוכנים אף יותר שאת במקרים בהם בוצעו העבירות בקטינים (ראו: ע"פ 09/677 פלוני נ' מדינת ישראל (25.10.2009)). כבר נפסק כי בעת גזירת העונש בגין עבירות בגין שבוצעו בקטינים, עדיפים שיקולי גמול והרתעה על פני נסיבותו האישיות של העבריין (ראו: ע"פ 12/4327 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (5.6.2013)).

15. המעשים שביצע המערער הם חמורים ביותר ומצדיקים ענישה משמעותית משיקולי הרתעה, גמול והגנה על שלום הציבור. המערער כפה את עצמו על המתлонנת בצורה אלימה וברוטאלית תוך ניצול קשרי החברות שיצר עמה והאמון שרחשה לו. המערער לא חס על המתлонנת הקטינה ולא שעה לתחינותיה כי ייחדל מעשייו, וביצע בה שורה של מעשי סדום ומעשים מגנינים מכאיבים ומשפילים, המשך לילה שלם. מתסKir נפצעת העבירה עולה כי המתлонנת חוותה פגיעה מינית קשה ביותר החורגת מעבר לפגעה מינית רגילה, שכן המערער היה חבר שלה וניצל את פגיעתה. המתlonנת אף סובלת מדיכאון, מחשבות אובדן, קשיי שינה, ירידת בריכוז ובלימודים ופגיעה חברתית. המערער מצדיו אינו נוטל אחריות מלאה למעשיו ונוטה, לפי הערכת המסוכנות העדכנית, להציג גם כioms את מעשייו החמורים כיחסי מין שנעשו בהסכם. כל אלו מצדיקים השתת עונש חמור ומשמעותי בדמותו של העונש אשר הטיל בית המשפט המחויז.

16. איןנו מקבלים את הטענה כי חומרת עונשו של המערער אינה תואמת פסיקות קודמות לבננטיות. בית המשפט המחויז ציין מספר מקרים בעלי מאפיינים מסוותפים בהם נוצר עונש דומה לזה שנגזר בעניינו של המערער. נסיבות המקירה הן חמורות, ואנו סבורים כי בעצם – גבוהה העונש שנקבע בעניין המערער הוא הולם. עיון בפסקתו של בית משפט זה מלמד אף הוא כי בית המשפט המחויז לא חריג מדיניות הענישה המקובלת. כך למשל במקרה בו הורשע אדם בביצוע מעשה סדום תוך כדי איום בסיכון, החמיר בית משפט זה בעונש שנגזר עליו בבית המשפט המחויז, והעליה אותו משש שנות מאסר לשמונה שנות מאסר (ע"פ 11/7867 מדינת ישראל נ' פלוני (עלון: עניין פלוני) (להלן: עניין פלוני)). בעניין פלוני אמם המשיב היה בעל פלילי בעבירות בגין, אך המתлонנת שם

היתה בגירה ודובר היה בעבירה אחת ולא בריבוי עבירות כבעינינו.

17. גם דין טעת המערער לפיה לא ניתן משקל מספק לנسبות המקירה ולنسبותיו האישיות - להידחות. גזר דין של בית המשפט המחויז מפורט, לאורכו הוא מונה את כל הנسبות הקשורות ושאין קשרות בביצוע העבירה, תוך מתן דגש רב לנושא האישיות של המערער. לחומרה נשקלת העובדה שלא נטל אחריות מלאה על מעשיו ולקולו נשקלו גילו הצעיר; שירותו הצבאי המלא; העדר עברו הפלילי; והניצול המני שחווה בעברו. בית המשפט המחויז שקל היטב נسبות אלה והוסיף להן שיקולים של הרתעתה היחיד והרבבים והגנה על שלום הציבור. נכון כל השיקולים הללו, גזר בית המשפט את עונשו של המערער בחלוקת העליון של מתחם העונשה ההולם, אך קרוב יותר לאמצע המתחם מאשר לرف העליון שלו. קביעה זו מבטאת התייחסות סבירה ומספקת לנسبות העומדות לזכותו של המערער.

18. הטיעון העיקרי עליו חזר המערער בנימוקי הערעור ובדין לפניו בנוגע למני שחווה לטענתו בנסיבותו, ולהשפעה שהייתה לאיורים אלו על ביצוע העבירות מושא ערעור זה. המערער הדגיש מספר פעמים כי הניצול המני שחווה היה מסוג מין אורייאלי והוא העתיק את המעשים שבוצעו בו וביצע אותם במתלוננת. אין בידינו לקבל טענה זו במספר סיבות. ראשית, בית המשפט המחויז קבע כי הניצול המני שחווה המערער בנסיבותו לא הוכח מעולם בבית המשפט. שנית, לא ניתן לטען כי בית המשפט המחויז הטעלם מקייםה של נסיבה זו במסגרת קביעת העונש. בית המשפט שקל נסיבה זו בכובד ראש, וקבע כי יש לזקוף אותה לזכותו של המערער אך לייחס לה משקל נמוך (פס' 155 לגזר דין של בית המשפט המחויז). שלישיית, אין בידינו לקבל את הטענה כי מדובר בשעתוק של המעשים שבוצעו במערער. בעוד שאין טענה כי ניצולו המני היה הכרוך במקרה פיזית או באלים שבוצעה לפני, מעשי כלפי המתלוננת לו או באלים אחרות קשה תור שימוש בסיכון שהפheid והרטיע אותה.

19. יתרה מזאת, איןנו רואים מקום להתערב בגזר דין של בית המשפט המחויז נכון מידת מסוכנותו של המערער הנלמדת מחומרת מעשי, מהאחריות החקלאית שנintel למעשיו ומהוסר התאמתו, בעת הנוכחות, לאפיק טיפול שיקומי לעבריini מין. בולטת במיוחד העובדה שרמת מסוכנותו של המערער, הנלמדת מהערכות המסוכנות, סוגה תחילת לבניונית, ובתום ההליך האבחוני שבוצע לקרأت הדיון שלפנינו, עלתה לרמה ביןונית-גבואה. המרכז להערכת מסוכנות נימק את העלייה במידת מסוכנותו של המערער בכך שבהערכתה הראשונה שבוצעה לא עמדו בפניו כל הנתונים הנדרשים. נדמה כי יש לייחס משקל משמעותי לתומך בדיחתו של עורך דין היא כוללת התייחסות לתהליכי טיפול שעבר המערער עד כה, ומאפשרת פרספקטיבה רחבה לגבי אפשרותו לעبور תהליכי שיקומי מוצלח. אנו סבורים, כי השינוי לרעה שחל בהערכתה מושוכנותו של המערער הינו שיקול כבד מחלוקת בתומך בדיחתו של עורך דין. ניתן לשער כי אילו הייתה מוגשת לערכאה הדינונית הערכת המסוכנות המונחת כתע לפנינו, עונשו של המערער היה חמור אף יותר.

20. איןנו רואים מקום להתערב אף בגובה הפיצוי למתלוננת שנגזר על המערער. גם בעניין זה מצאנו, כי גזר דין של בית המשפט המחויז אינו חריג מהמדיניות המקובלות בקביעת פיצויים בעבירות דין דומות בסוגן ובחומרתן לעבירות שביצע המערער (ראו למשל: ע"פ 12/5084 שkoroi נ' מדינת ישראל (15.9.2013)). זאת ועוד, הלהה היא כי יכולות הכלכליות של העבריין אין מהוות שיקול בקביעת שיעור הפיצוי, ואין בהיעדר יכולת כלכלית כדי להצדיק התערבות בשיעור הפיצוי שנקבע על ידי הערכאה הדינונית (ראו דברי' לאחרונה בע"פ 9308/12 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה 103 (30.7.2015) (להלן: עניין עיסא); ע"פ 4519/11 שיחריזיב נ' מדינת ישראל, פסקה 31 (4.5.2015); ע"פ 329/13 סגנוןדו לוי ורגס נ' מדינת ישראל (9.3.2014)). יודגש, כי רכיב הפיצוי הכספי הוא רכיב עונשי הנגזר בנוסף לרכיבי העונש האחרים, ותכליתו הענקת מזור לנפגע העבירה ולמשפחה (וראו: עניין עיסא, פסקה

103; ע"פ 4186/13 ע'נאים נ' מדינת ישראל, פסקה נו (13.4.2015)). על כן, אין בידינו לקבל את טענות המערער בוגון ליכולתו הכלכלית, זאת במיוחד מקום בו סכום הפיצוי שנפסק הוא סביר בהתחשב בנסיבות. לפני המערער עומדת האפשרות לפנות למרכז לבית קנסות בבקשה לפרישת הפיצוי לתשלומים.

.20 נוכח כל האמור, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ' באב התשע"ה (5.8.2015).

שפט

שפט

שפט